

SKOLEPROGRAM

RAUD UNGDOM.

1983

SKOLEPROGRAM

Vedtak fra Raud Ungdom sitt 13. landsmøte

RAUD UNGDOM 1984

Skoleprogram

Vedtak frå Raud Ungdom sitt 13. landsmøte

Raud Ungdom 1983

Trykk: Naturtrykk

Oslo 1984

INNLEIING

Det du held i handa no er Raud ungdom sitt skoleprogram. Det legg fram Raud Ungdom sine svar på sentrale spørsmål i diskusjonen om kva skolen er og koss vi vil at den skal vera.

I programmet prøver vi å presentere ei heilheitlig analyse av skolen og skolens plass i samfunnet.

Du og mange andre med deg har stilt deg mange spørsmål om skolen:

- Har den vorte ein oppbevaringsstad?
- Er det nivåsenking i skolen?
- Fører skolen til streving og konkurranse?
- Gir skolen eit rett bilete av samfunnet vi lever i?
- Er skolen med på å halde oppe kjønnsrollemønsteret?

Svara på dette og mangt anna er ikkje gitt oss som fasitsvar eller paroler. Fasitsvar fins ikkje. Parolene og krava får komme som eit resultat av diskusjonar omkring programmet.

Ein kan trekke ut tre hovudpunkt av Raud Ungdom sin skolepolitikk:

- Kunnskap
- Opprør
- Sosialisme

Kampen for å halde kunnskapsformidlinga i skolen på eit forsvarlig nivå er spesielt viktig i dag. Dette fordi dei stadige nedskjeringane i skoleverket utgjør ein trussel mot målsettinga om at skolen skal vera ein plass å lære. Den politiske kampen om kva vi skal lære er og viktig for Raud Ungdom.

Skolen bryt ned viljen og muligheitene til å tileigne seg kunnskap. Den er eit effektivt hinder mot at elevane sjølv skal få noko å seie i skolekvardagen. Skolen skapar taparar. Dette er viktige punkt i kritikken av dagens skole. Raud Ungdom vil reise diskusjonar omkring desse punkta mellom skoleungdommen.

Skolen kan ikkje bli omdanna til ein sosialistisk skole sålenge Noreg er eit kapitalistisk land. For å få ein slik skole må heile samfunnet vera styrt ut i frå sosialistisk produksjon. Raud Ungdom sitt langsiktige mål er sosialistisk omvelting, skolepolitikken vår vil sjøvsagt bere prg av dette.

Likevel vil — og skal vi — kjempe for betringar og viktige krav for elevane i skolen i dag.

Lykke til med lesinga.

Hefter er utarbeidd etter vedtak frå Raud Ungdom sitt 13. landsmøte våren 83.

KVA ER SKOLEN

Skolen er mykje godt prega av og speller ei viktig rolle i samfunnet. Den er ikkje noko som eksisterer som «eit tillegg på sida» av samfunnet. For å greie å komme fram til velbegrunna standpunkt om skolen må vi derfor først forstå nokre grunnleggande sider ved samfunnet.

Heilt sia slavesamfunnet har samfunnshistoria vore ei historie om klassekamp innafor ulike klassesamfunn. Slaveeigaren, godseigaren og kapitalisten har halde slaven, den liveigne bonden og arbeidaren nede. For å halde denne klasseundertrykkinga oppe trong herskarklassen eit valdsapparat som kunne halde dei underkua nede. Slik oppsto statsapparatet.

Noreg i dag er eit kapitalistisk samfunn, d.v.s. eit klassesamfunn der klassekampen går mellom arbeiderklassen og borgerskapet. Undertrykkinga ligg ikkje oppe i dagen slik som under slavesamfunnet. Under kapitalismen ligg underkuinga i måten produksjonen går føre seg på. Arbeidaren må selje arbeidskrafta si til kapitalisten til ein lågare pris enn arbeidet han skapar er verd. På dette viset skaper arbeidarene meir-verdi for kapitaleigarane.

Dette er grunnlaget for kapitalismen — utbyttinga av arbeidarklassen. Det er kapitalistane — borgerskapet — som har den fulle styringa med produksjonen. Produksjonen blir styrt ut i frå eit grunnleggande behov-auka fortjeneste for borgarskapet. Statsapparatet vernar om og held oppe denne økonomien.

Borgarskapet i Noreg prøver å dekke over desse maktforholda. Dei framstiller det som om staten er upartisk, at det er opp til kvar og ein om ho vil selje arbeidskrafta siv osv. Ja, dei hevdar til og med at det ikkje lenger fins klassar, at klasseskilla er viska ut o.l. Til det er et å seie at økonomien i Noreg framleis er grunnlagt på utsuginga av arbeidskrafta. Den høge levestandarden har først og fremst vore mulig på grunn av dei kjempefortenestene vesten har på utbyttinga av den fattige delen av verda.

For å for stå skolen må vi først gjennomskue løgna om at vi lever i eit samfunn utan klassar, utan klassekamp og med ein upartisk stat. Skolen er ein del av statsapparatet. Skolen er altså ikkje upartisk, men derimot ein reiskap for herskarklassen, for borgarskapet.

Kva tyder så dette på? Kva for ei rolle speller skolen i det kapitalistiske samfunnet? Vi kan sette dette opp i følgande punkt:

— Bringe vidare den teknologiske utviklinga.

Det høgt teknologisk utvikla Noreg treng ein skole som gir mykje teoretisk og teknisk kunnskap. Denne kunnskapen hadde og vore nødvendig i eit høgt teknologisk utvikla sosialistisk Noreg. At skolen gir den teknologiske kunnskapen vidare, er ein førestenad for vidareutvikling av vitskapane. Samstundes er dette sjølv sagt ei investering i arbeidskrafta. Ei høgare teknologisk utdanning gir arbeidskrafta større bruksverdi. Dette vil si at ho gir meir meirverdi for kapitalisten enn ulært arbeidskraft.

Det er viktig å vera klar over at svært mukje av denne kunnskapen er nødvendig uansett samfunnssystem. I dagens skole blir både kven som får kunnskapane, koss dei får den bestemt ut i frå vilkår som kapitalen gir.

Halde oppe det kapitalistiske klassesamfunnet.

Skolen i det moderne industrisamfunnet har og ein annan viktig funksjon. Den skal oppdra elevane til ukritisk innlæring av eit «samfunnssyn» som gjør opprør mot det rådande systemet umulig. Denne funksjonen kan delast inn i fleire underpunkt

a) Skolen skal skille arbeidarklassen frå vitskapen. Grunnskolen skal i forma vera ein einheits skole som stiller alle elevane likt i ni år. I eit klassesamfunn vil denne likheita alltid vera ein illusjon. Klasseforholda utanfor skolen vil sette ungene fra «sosialklasse I» fremst. Framgangsmåten i undervisninga gjør at skolen rangererelever frå ressurssterke heimar framfor elevar frå ressurs svake heimar. Fordi skolen i altfor liten grad knyt teori til gjerning vil ungar med arbeidarklassebakgrunn oftare falle igjennom. På dette viset dømmer klassebakgrunnen og undervisningsmetodane arbeidarungar til nederlag i skolen. Eit utal statistikkar kan stadfeste dette.

b) Borgarlig påverknad.

Skolen lærar elevane eit verdsbilete — eit livsyn — som er borgarlig. Delvis er dette til borgarlig idelologi knytt til kristendommen eller oversanselig tenking. Elevane lærer at verda er skapt/styrt av Gud, av lagnaden eller lignande, og at dei må godta dette. Dei lærer å tru på liv etter døden. Dei blir dresserte til å avfinne seg med si stilling i samfunnet o.s.b. Dette skjer ved at verkeligheita blir tildekt og at undervisninga spreier borgarleige løgner. Historia blir ei historeie om kongar og helter, ikkje om klassar og klassekamp. Vi lærer om Noreg og Europa, men ikkje om den tredje verda! «Folkestyra» i Vesten blir framstilt som om det eneste rette, sosialismen blir samanlikna med totalitære system som nazismen o.s.b.

c) Ei borgarlig oppseding.

Skolen lærer elevane at dei smir si eiga lykke. Individualismen blir lovprist. Dette fører snart til konkurransejag, snart til likesæle og viljeløyse blant elevane. Skolens tankelære seier at dei som er flinkast i skolen og når toppen i samfunnet. Dette synet gjør karaktersystemet til ein rettvis og upartisk utskillingsmekanisme i skolen og samfunnet ellers.

På dette viset klarer ein delvis å skille ut flinke elevar som kan drive den teknologiske utviklinga vidare. Delvis dekker ein over den sanne grunnen til arbeidsdelinga og klassane i samfunnet: Den økonomiske utbyttinga.

Skolen held og elevane si evne til å tenkje sjølvstendig systematisk nede. Denne underkuinga kjem klårt til uttrykk i at elevane skal vera «tilpassa og disiplinerte».

SKOLEN SKAL VERE SÅ BILLIG SOM MULIG

Skoleverket blir rekna som ein av dei uproduktive sektorene i samfunnet. Det kan diskutertast fordi arbeidskraft som er betre utdanna også gir meir profitt. Også utvikling av vitskapane vil skape meir fortjeneste for kapitalistane. Likevel er det eit poeng i å kalle skolen uproduktiv. Skoleelevane skaper ikkje fortjeneste som skoleelevar.

Fordi skolen ikkje skaper direkte profitt vil det alltid vera ei målsetting for kapitalen å gjøra skolen så billig som mulig. Kravet om maksimalprofitt på kort sikt vil alltid vege tyngre enn langsiktig planlegging under kapitalismen. I krisetider blir kravet om sparing i skolen særlig sterkt, og no kan vi fastslå at sparing ved nedskjering er ei av hovudsidene ved den statlige skolepolitikken.

KORT HISTORISK OVERSYN

I tidligare tider var utdanninga til for den herskande klassen. Produksjonen var lite utvikla og kravet om kunnskap for massane av bønder og leiglendigar stod svakt. Den herskande klassen hadde interesse av å halde dei undrtrykte nede i fåkunne.

LYDIGHET OG UNDERKASTING

Som eit svar på tendensane til opprør blandt bøndene styrka kyrkja den første organiserte utdanninga for «almugen». Oppgåva til skolen var i første rekke å forkynne religion. Slik kunne underklassen lærast opp til underkasting og lydighet i forhold til kyrkja, storbønder, rikmenn og kongar.

Desse skolane var knytta til konfirmasjonsundervisninga. Ei lov av 1739 stadfesta at alle ungar skulle få undervisning i kristendom og lesing. Etter kvart fikk omgangsskolane på landet og almugeskolane i byane fastare form.

VERKSDRIFTOMVELTINGA

Utviklinga i industri og samfunn skaut fart i Noreg mot slutte av attenhundretallet. Etter kvart som samfunnetutvikla seg og vart meir fleirsidig, auka også kravet om kunnskap. Gymnaset, som var til for eit lite mindretal fikk liner som reallina, for å fylle krava frå industrien. Det vart oppretta handelsgymnas for å tilfredstille handelen sine krav til utdanna folk.

Den virkelig store endringa kom med framveksten av storindustrien. For at arbeidarene skulle klare jobben sin, måtte dei tileigne seg dei mest grunnleggande allmenkunskapane. Fag som rekning og skrivning kom inn i skolen, og heile skoleverket vart meir einheitlig og samla. Samstundes hadde skolen framleis den målsettinga at den skulle disiplinere den framtidige arbeidskrafta

«EIN SKOLE FOR ALLE»

På byrjinga av nittenhundretalet gikk arbeidarklassen i brodd for kravet om ein felles påboden folkeskole. Kravet var at folkeskolen skulle vera det einaste lovlige grunnlaget for å gå over i høgare skolar. Tidlegare hadde utdanninga vore delt: Borgarskapet hadde «sine» skolar, der arvtakarane fikk den undervisninga dei trong, medan «almugen» gikk på skolar som bare svara til borgarskapet sine krav til lydigheit og utdanna arbeidskraft. Kravet om kunnskap for alle og kampen mot særrettar for nokre få, var ein kamp for demokratiske rettar.

Samstundes fall kampen saman med trongen den nye industridrifta hadde til enda høgare utdanna arbeidskraft. Utver nittenhudretalet kom det fleire lover som styrka allmenutdanninga og fagutdanninga. Sjuårig obligatorisk folkeskole vart vedtatt i nittentjue. I nittentrettifem vart det vedtatt ei felles lov om gymnasa. Den første forskolen for handverk og industri (forløparen for yrkesskolen), vart opprett i 1915. Lov om yrkesskolar vart vedtatt i nittenferti, men vart ikkje sett i verk før nittenfjortem.

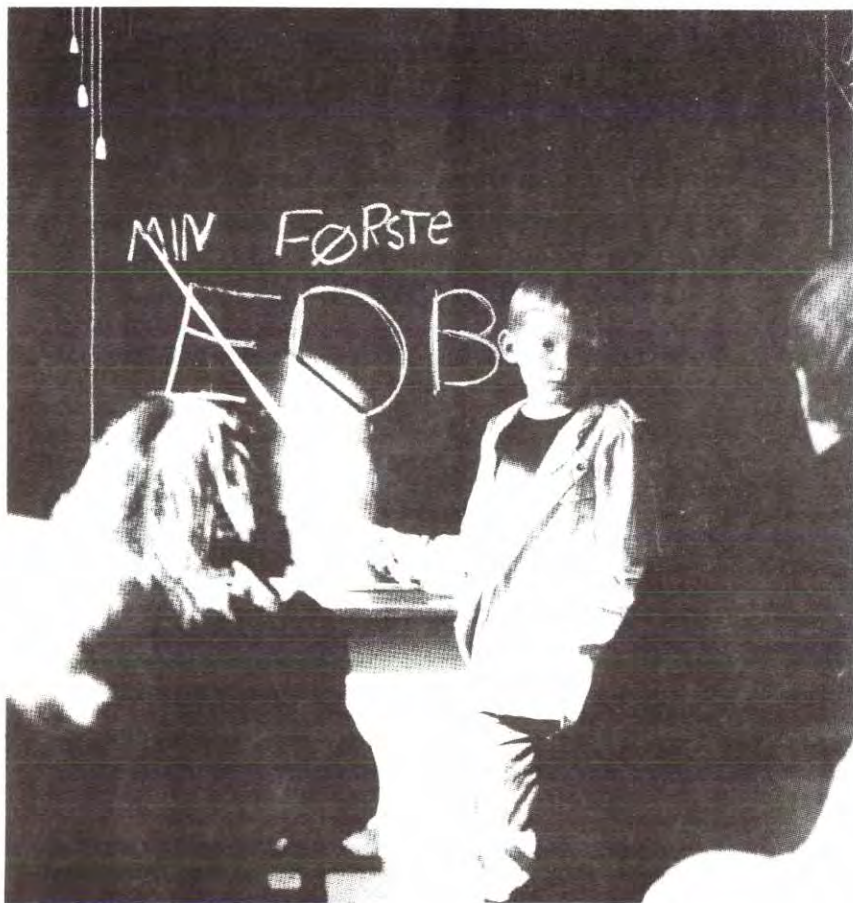
UTDANNINGSEKSPLOSIONEN ETTER KRIGEN

Tida etter krigen har vore prega av sterk utbygging av både yrkesfaglig og allmenfaglig studieretning. Talet på elevar, også frå arbeiderklassen har auka kraftig.

Uttrykket utdanningseksplasjon er dekkande for det som har skjedd på skolesektoren etter krigen. Årsaka til denne rivande utviklinga ligg i den raske utviklinga av produksjonskreftene. Industrien trong fleire folk med høg allmenn- og yrkesutdanning. Samstundes har statsapparaten og kontorveldet auka mykje i omfang. Dette kravde langt fleire tenestemenn. Utdanninga måtte styrkast for at arbeidskrafta skulle fylle dei nye krava som utviklinga i produksjonen og i samfunnet elles reiste. Ein høgt utdanna arbeider er og lettare å skolere om. Dette er ein stor fordel når arbeidsmarknaden endrar seg. Både innføringa av niårig skole og utbygginga av den vidaregåande skolen har derfor gått føre seg i tråd med krava frå hersarklassen.

KAPITALISMEN SINE KRAV I DAG

Til no har vi gitt ei utgreiing om kva for verknader skolen har under kapitalismen. Dette er ikkje nok! Dei allmenne krava kapitalismen stiller til skolen vil ha ulik konkret innhald ut frå kva tid vi snakkar om. Kapitalistklassen sine krav til skolen var nok andre i 1960 enn i dag o.s.b. Når ein skal analysere koss skolen fungerer må ein sjå på skolen sine verknader i forhold til verkeligheta i dag. Kva for særpreg kan vi sjå i samfunnet og i skolen i dag, som er særst viktige!

EI RIVANDE TEKNOLOGISK UTVIKLING

Denne utviklinga har gått føre seg med stadig aukande fart. På byrjinga av syttitalet trudde ein at denne utviklinga ville kreve ei høgare allmennutdanning for alle. Det var noko av bakgrunnen for innføringa av niårig grunnskole. Tanken om retten til 12 års skolegang for alle, har og med dette å gjøra.

Dei siste åra har gjort det klart at den nye datateknologien slett ikkje krev høgare kunnskapsnivå hos alle. I alle fall ikkje viss vi ser det med kapitalistane sine auge. Sjølv sagt vil talet på ekspertar auke, men arbeidarane blir anten overflødige eller sett til å arbeide med trykkappar. Kapitalen vil sjølv sagt ikkje gi folk høgare allmennutdanning viss folk blir arbeidslause og ikkje kan bruke arbeidskrafta si til å skape meirverdi.

SKIFTE JOBB FLEIRE GONGAR

Det eine statlige utvalet etter det andre har funne ut at vi må førebu oss på å skifte jobb fleire gongar i løpet av den perioden vi er arbeidsdyktige. Opptil ni gongar har vore uttala som normalt. Dette blir med fine ord kalla auka fleksibilitet. Grunnen til dette er monopolkapitalen si evige jakt på maksimal profitt. Gamle verksemdar går under, nye blir skipa. Stadige strukturendringar fører dermed til stadig skifte av jobb. Kapitalen har derfor behov for at skolen skal legge grunnlaget for at arbeidskrafta skal vera lett å skolere om. Viss vi skal vera litt stygge kan vi plassere begrepet livslang læring i denne samanhengen.

Det er ikkje lett å forstå kva som er meint med å legge grunnlager for å skolere om seinare. Dei fleste vil vel tolke dette som at kapitalen treng ein skole som gir ei breiast mulig grunnutdanning. Elevane må lære reiskapsfaga og studieteknikk, medan fakta og dugleik blir av mindre verdi. Delvis innføring av felles førsteår i yrkesskolen og innføring av felles første år i gymnaset er tydelige bevis på at styresmaktene prøver å følgje opp dette. Forslaget om å fjerne linedeling på allmennfaglig studieretning peiker og i same lei.

Denne utviklinga i retning av mindre spesialisering kjem delvis på kollisjonskurs med trongen til å utdanne ekspertar. Dette er eit problem fordi de kommande ekspertane og må gå tolv år i ein skole som blir stadig meir prega av omlegging i retning av mindre spesialisering.

SKOLEN SOM OPPBEVARINGSSTAD

Heile verdsøkonomien er inne i ei alvorlig krise. Arbeidsløysa er høg, og blir stadig høgare. Dette er ei utvikling som Noreg har fått merke. Ungdommen utgjør omlag halvparten av dei arbeidslause. For å demme opp for dei verste følgjene av auka arbeidsløysa, skal skolen gjøra teneste som oppbevaringsstad. Den svære utbygginga av elevplassar i den vidaregåande skolen etter 1975 må og sjåast i denne samanhengen.

Dette har sjølvstøtt fått følgjer for undervisninga i skolen. Ein stor del av elevane er ikkje på skolen fordi dei treng å lære noko, men fordi kapitalen vil gjøme bort eller dekke til arbeidsløysa som problem. Skolegangen dekker over eit politisk faktum, og den minkar dei sosiale problema som arbeidsløysa ender i. Vissa om dette gjør både motivasjonen og sjølv undervisninga dårlegare.

Den største utbygginga av elevplassar har gått føre seg i studieretning for handel og kontor, helse og sosial og allmennfag. Men ein merkar ikkje endringane bare på desse linene. Fordi ungdomsarbeidsløysa no femnar om meir enn dei 5-6000 nye elevplassane som har kome kvart år, kan ein sjå skolen sitt preg av å vera oppbevaringsstad på alle studieretningar. Både den økonomiske krisa og utviklinga av datateknologien fører til arbeidsløysa. Dette reiser spørsmålet: Skal skolen gi utdanning til arbeidsløysa? I så fall tyder det at skolen i mindre grad skal samle seg om å førebu til arbeid, og staden lære elevane opp til ulike attåttsylar som gjør dei mindre nedtrykte som arbeidslause. Dette vil hindre at dei som «samfunnet» ikkje har bruk for som arbeidskraft, reiser seg for å styrte det.

NEDSKJERINGAR I SKOLEN

Den økonomiske krise har og ført til sterke nedskjeringar i skolen. Nedskjeringspolitikken har vore lik anten det har vore Høgre eller Arbeiderpartiet som har vore i styringsposisjon. Nedskjeringspolitikken på den offentlige sektoren er *ein* måte å velte enda meir av byrdene av krise over på vanlige folk.

Nedskjeringspolitikken er sjølvsagt avmåta til resten av politikken. T.d. blir det ikkje skore ned på politibodsjettet. Nedskjeringane i skolen vil naturlegvis føre at skolen blir dårlegare. Dette har borgarskapet råd til nettopp fordi den teknologiske utviklinga og krise i økonomien krev nettopp ei slik utvikling i skolen.

AUKA FREMMEDGJØRING

Aukande sosiale problem har gitt skolen større oppgåver enn den hadde før. Fleire problem i nærmiljøa, oppløysing av familiar o.s.b. kjem sterkt til uttrykk, særleg i dei første årstega i grunnskolen.

Skolen er ikkje rusta til å møte desse problema.

Dette er i gjennomgåing av skolen under kapitalismen (i dag). No seier det seg sjølve at skolen ikkje er 100% styrt av borgarskapet sine ønskje. Ikkje minst fordi Noreg er eit land med demokratiske rettar. Dette avspeglar seg til ein viss grad i skolen og t.d. har arbeidarrørsla ein kamp for lik rett til kunnskap, sett somme spor. Studiefinansieringsordninga og de niårig grunnskolen er eksempel på dette. Styrkinga av dei yrkesfaglige studieretningane er og noko som viser at kamp nyttar. Men desse sigrane er heilt underordna skolen si viktigste oppgåve under kapitalismen: Å tene borgerskapet sine interessar.

GRUNNLAGET FOR RAUD UNGDOM SIN SKOLEPOLITIKK

GRUNNSYNET VÅRT

Klassane voks fram da den mennesklige produksjonen vart utvikla så mykje at den ga eit overskot ut over det som kvar einskild trong. Etter dette har verdshistoria vore historia om klassekamp. Noreg i dag er eit kapitalistisk samfunn der stiden står mellom arbeidarklassen og borgarskapet. Til slutt må klassekampen føre til at arbeidarklassen gjør opprør, knuser den urettvise kapitalistiske utsuginga og skaper sosialisme. Raud Ungdom kjempar for interessane til arbeidarklassen og folket, og for sosialisme og kommunisme i Noreg og heile verda.

BORGARSKAPET SIN SKOLE

Skolepolitikken vår må sjåast i lys av dette. Skolen står ikkje på sida av systemet, den er ikkje noko som eksisterar «utanom» samfunnet. Skolen er tvert imot ein del av statsapparatet. I alle samfunn er statsapparat eit maktapparat for herskarklassen. Slik er det i Noreg og, sjølv om det blir gitt inntrykk av at staten er uavhengig; at den står over klassekampen. Staten har til oppgåve å halde oppe det eksisterande: Dei eksisterande eigedomsforholda i næringslivet, den private eigedomsretten og produksjonen for profitt.

Frie val, storting og folkerettar endrar ikkje dette. Skolen er ein del av dette, den gjør ein viktig teneste for den herkande klassen, den er borgarskapets sin skole. Det er ein viktig del av skolepolitikken til Raud Ungdom å avdekke dette.

EIN RETTVIS KAMP

I mange år har arbeidarklassen kjempa for den same retten til utdanning som borgarskapet. Dette har vore ein rettviss kamp for retten til utdanning — for retten til kunnskap. Parolene «Lik rett til utdanning» og «Kunnskap er makt» blir reist med stor tyngde. Raud Ungdom meiner at kampen for dette framleis er viktig. Forverringar av studiefinansieringsordningane, innføring av skolepengar o.s.b. har saman gjort at lik rett til utdanning aldri har vorte noko anna enn ei fin målsetting. Og somme granskingar syner at eit aukande tal av elevar går gjennom skolen utan å få fullgode kunnskapar i reiskapfaga lesning, skrivning og rekning. Desse kunnskapane er ein viktig demokratisk rett

KAMP MOT BORGARLEIG PÅVERKNAD

Kampen for kunnskap er og ein politisk kamp. Gjennom skolen og massemedia freistar borgarskapet å spreie grunnsynet og verdsbiletet sitt. Raud Ungdom vil reise kampen om tankelæra i skolen. Men samstundes vil vi reise den politiske kampen for å avduke løgnene og tilsløringa av røyndommen som skjer daglig i skolen. Dette er ein politisk kamp for kunnskap om den objektive røyndommen i skolen.

Men kampen for kunnskap er ikkje nok i kampen mot den borgarlege påverknaden i skolen. Derfor vil Raud Ungdom reise kampen om tankelæra i undervisninga. Vi krev at skolen skal vera fri for truvedkjønning. Dette vil seie at skolen ikkje skal vedkjenne seg til noko tru eller tankelære, men derimot vera open for fri debatt om grunnsyn. Derfor blir og elevane og lærarane sine rettar i skolen eit viktig spørsmål.

OPPRØR MOT UNDERTRYKKINGA

Det er ikkje bare gjennom innhaldet i undervisninga at den borgarlege skolen spreier borgarlig ideologi. Vel så viktig er disiplineringa og oppsedinga av elevane. Elevane skal lærast opp til *ikkje* å tenkje sjølv, men til å bli ein uverksam eller individualistisk strevar, og til at underkastning og tru på autoritetar er det einste rette. For å klare dette, og for å tvinge elevane til å innordne seg i dette systemet er undertrykking nødvendig. Raud Ungdom vil reise elevane til kamp mot denne undertrykkinga. At mange elevar mistrivast i skolen har samanheng med denne undertrykkinga. Vi vil at elevane skal reise seg mot denne undertrykkinga. Vi vil at elevane skal kjemp for eit *anna* sanfunn og ein *annan* skole.

KAMPEN FOR ARBEID

Vi kjempar for interessene til arbeidarklassen og folket. Det tyder og at vi kjempar for at elevane skal få ei utdanning som er noko verd. Det tyder ikkje bare at ho er verd noko «i seg sjølv». Nei, utdanninga skal vera verd noko i arbeidslivet. DERFOR må kampen for utdanning knyttast til kampen for arbeid. Det tyder ikkje at vi går inn for at skoletilbodet til en kvar tidskal rettast etter trongen til næringslivet. Tvert om. Det tyder at vi krev at utdanninga skal gi formell kompetanse, og at skolepolitikken vår må knyttast saman med kampen for arbeid for alle.

9 PRINSIPP

Vi har no gått igjennom dei viktigaste prinsippa i Rød Ungdom sin skolepolitikk

- Skolen er ikkje ubunden, han er borgarskapet sin skole.
- Vi vil kjempe for lik rett til utdanning for alle.
- Vi vil reise kampen for kunnskap i skolen.
- Vi vil kjempe mot borgarlig tankelære — for ein skole utan truvedkjønning.
- Vi vil ha flest mulig demokratiske rettar for elevane og lærarane.
- Vi vil ein skole og ei utdanning som er verd noko.
- Vi vil konsekvent kjempe mot alle nedskjeringar og gå inn for auka løyvingar til skolen.
- Vi vil arbeide for at elevane reiser seg mot undertrykkinga i skolen, at dei kjempar for ein *annan* skole og eit *anna* — eit sosialistisk samfunn.

MOT REFORMISME

I dette ligg forståinga for skolekampen sine grenser under kapitalismen. I eit klasse-samfunn er alt snakk om likskap ein illusjon, sjølv om vi t.d. vil kjempe for lik rett til utdanning. Like umulig er det å få ein «ubunden skole» som lærer elevane kunnskap om den objektive røyndommen. Dette gjør ikkje kampen mindre viktig. Men det er viktig å ikkje gi falske vonar om at den borgalige skolen virkelig kan bli en slik skole som vi kjempar for.

Derfor er det første og siste punktet dei som skil vå skolepolitikk frå ein *reformistisk skolepolitikk*. Det vil seia ein skolepolitikk som:

- Ser bort frå skillet mellom arbeidarklassen og borgarskapet, viskar ut klasse-motsetnadene.
- Framstiller skolen og innhaldet i skolen som ubunden i høve til klassekampen. (Sjølv kunnskap om den objektive røyndommen er ikkje upartisk i klassekam-pen — tvert om).
- Gir falske voner om at avgjørende og varige sigrar kan vinnast innanfor skolen og samfunnsystet i dag.
- Ser på skolekampen isolert. Ser han ikkje samanheng med klassekampen elles i samfunnet og i høve til kampen for eit sosialistisk Noreg.

RAUD UNGDOM SINE VIKTIGSTE KAMPOPPGÅVER I DAG

Utviklinga i kapitalismen og den omfemnande krisa i det økonomiske systemet fører til at utdanninga blir svekka- løyvingane blir mindre, skolen blir ein oppbevarings-stad for arbeidslaus ungdom, og kunnskapsformidlinga blir svekka. På grunnlag av dette vil Raud Ungdom prioritere to kamppoppgåver i åra framover: Kampen for kunnskap og kampen mot nedskjeringar.

1) Kampen om kunnskap.

Arbeidarklassen sin kamp for kunnskap bygger på vedkjenninga av at kunnskap-løysing er ein fiende av kampen deir. Utviklinga i skolen syner at allmennutdanninga blir svekka, skolen blir ført attende til å vera ein oppbevaringsstad og skolen si teneste som formidlar av borgarlig tenking m.a. om klassesamarbeid bli styrka. Denne utvik-linga tar sikte på å tilpasse ungdomen til arbeidsløyse, og hindre kamp mot det kapita-listiske systemet.

Opp mot denne svekkinga av utdanninga reiser Raud Ungdom kampen for kunn-skap i skolen. I denne kampen for kunnskap er den viktigaste oppgåva å halde oppe og styrke undervisninga. Først og fremst gjeld dette i reiskapsfaga, Men og fagopp-læringa på yrkesskolen og kunnskapsformidlinga i andre fag.

For å hindre at borgarskapet nyttar krisa til å svekke arbeiderklassen sitt kunnskaps-nivå, er det viktig å oppretthalde kunnskapsformidlinga innanfor desse områda. Det er eit viktig folkekrav at kunnskapsnivået, særskilt i reiskapsfaga, er fullgodt.

Raud Ungdom reiser og kampen for kunnskap om den objektive røyndommen opp mot løgnane og tilsløringa av sanninga i den borgarlige skolen. Vi stiller kampen for kunnskap opp mot ein skole prega av borgarlig haldningar og tankar om klassesamar-beid. Raud Ungdom reiser kampen for og om kunnskap i skolen i motsetnad til bor-garskapet si framstilling av skolen som ein ubunden kunnskapsformidlar.

Raud Ungdom vil stilla krav om endring av fagplanar, krav om at ulike politiske og vitenskaplege syn blir gjort kjende og krav om fri diskusjon i undervisninga. Vi har ingen falske voner om at undervisninga i skolen kan bli radikal eller marxistisk. Men i kampen for rett til diskusjon og framlegging av ulike syn kan vi vinna viktige delsigre.

2) Kampen mot nedskjeringane.

Kapitalismen er inne i den djupaste økonomiske krise siden tredve-åra. Elevane må i tillegg til den politiske kampen reise den økonomiske kampen mot desse angrepa. Å slå attende dei økonomiske nedskjeringane på skolesektoren er av avgjerande verdi for å vinna framgang i kampen for dei politiske krava våre, m.a. kravet om kunnskap.

Kampen mot nedskjeringane tyder både ytbygging av nye elevplassar, elevane sine økonomiske kår og lik rett til utdanning, samt å halde oppe løyvingar som tryggjer kvaliteten på undervisninga. Sjølv om kamænen mot nedskjeringane har forsvarskarakter fordi han rettar seg mot forverringar, er det viktig å slå attende forsøk på å vinne elevrørsla for ei linje for «nedskjeringar med ein sosial profil, eller og kalla «dei solidariske nedskjeringane».

SKOLEMODELLEN I DAG

Skolekomiteen — «Steenkomiteen» — avslutta arbeidet sitt i 1965. Han skulle sjå på utbygging og byggemåte av ein ny skolemodell etter grunnskolen. Dette arbeidet munna ut i Lov om vidaregåande opplæring, som vart iverksatt 1. januar 1976.

Først og fremst omhandla den nye skolemodellen organiseringa av skolane etter grunnskolen. Det vil seie at dei tidligare gymnasa, yrkesskolane, husstells-, handels- og husflidsskolane skulle under eitt og same tak og blei kalla vidaregåande skolar. Fleire av dei nye skolane vart kombinerte skolar, med fleire studieretningar, der ei av dei var allmennfaglig.

Med dette kan vi seie at utviklinga fram mot einheitsskolen tok til. Når det gjeld organisering av skolen er dei kombinerte skolane det første steget i utviklinga. I dag er 20% av alle skolar kombinerte. Over 90% av alle vidaregåande skolar som er planlagt, vil bli bygde etter ein slik modell.

Først og fremst er det den økonomiske sida som er fylka så grunnnging for å bygge ut desse skolane. Men det er og ein klår politisk kamp.

Dette er djupast sett ein av dei talluse motsetnadene mellom Høgre og Arbeiderpartiet om kven som kan styre kapitalismen og følgje kapitalen sine skiftande ønskje best. Høgre står fram som forsvarar av kvalitet og eit høgt nivå, men går i røynda inn for å gjere desse tinga til særrettar for eit fåtal. T.d. vil Høgre si ivring for at valfaga i ungdomskolen skal gi ulik kvalifikasjon tyda «hobby-fag» for dei fleste, mens borgarskapet sine ungar lærer EDB o.l. som kan gjere dei til eit nytt borgarskap.

DNA står fram med fine ord om «verdiskolen», med freds-fag og sambinding av teori/praksis fag i meininga at yrkesfaglig studieretning får meir teoriundervisning, medan det skal kome inn fleire «attåttsyslingsfag» i allmennfaglig studieretning. Målet er einheitsskolen, og utfallet blir omtrent som i Høgre-skolen! Dei fleste «vel seg bort», medan eit fåtal av borgarungane med heimen i ryggen og eit tilhøve til at dei skal bli noko, får gode forkunnskapar til livsvegen i næringslivet.

INNHALDET I SKOLEN

I arbeidet for at einskapsskolen skal vera modell for innhaldet i skolen, er det og Arbeiderpartiet som er ivrigast. Det første steget som vart tatt var utbygginga av 2-årig kombinerte grunnkurs. Her svarar den yrkesfaglige delen til grunnkurset på yrkesfaglig studieretning og den allmenne delen innheld dei felles allmenne faga frå 1. og 2. år.

I røynda følgjer Høgre og meir og meir denne modellen.

RAUD UNGDOM SIN KRITIKK AV SKOLEMODELLEN I DAG

Skolen er i grunn trekkja bra og må haldast på slik han er bygd opp i dag, med ulike studieretningar og grunnkurs, samt vidaregåande kurs I og II som bygger på kvarandre. Dei vidaregåande kursa I og II på yrkesfaglig studieretning er den viktigaste mangelen i dag. Allmenfaglig har fulldekkning. På yrkesfaglig er det langt frå slik. På Håndverk- og Industrifag er det t.d. 34% som kan gå vidaregåande kurs I og berre 8% som kan gå vidaregåande kurs II. I Lov om vidaregåande utdanning står det at all ungdom har rett til 3 år vidaregåande utdanning. Dette er eit viktig krav å stilla, fordi all ungdom skal stillast likt når det gjeld sjansane til ei fullstendig utdanning.

Vi vil ha utdanning, - ikkje oppbevaring i 3 år. Derfor må kravet om 3 år vidaregåande skole til alle leggast til kravet om ei utdanning som fører fram til noko, som er noko verd. Raud Ungdom sitt standpunkt her er at allmennfaglig skal gi studiekompetanse og at yrkesfaglig skal gi fagbrev eller liknande yrkeskompetanse. Eller grunnlag for opptak til vidare studie. Dette er for svakt i dag. Alt for mange går ut av den vidaregåande skolen utan ei utdanning som kan nyttast i jobb eller vidareutdanning, anten dei har gått eitt, to eller tre år.

TIMELENGDE

Likskapen mellom allmennfaglig og yrkesfaglig studieretning, eller kostnadssparinga ved felles skoleskiss blir nytta som grunn for å kutta ned på timelengda på yrkesfaglig studieretning. Raud Ungdom meiner at det må vera de faglige krava til dei ulike faga som avgjer timelengda. Raud Ungdom vil halde på 55 minutters praksistimar på yrkesfaglig studieretning.

STORLEIKEN AV KLASSANE

Raud Ungdom ser på utviklinga av elevtalet i klassane som ein alvorlig trussel mot kvaliteten på undervisninga. Også her ser Raud Ungdom dei faglige krava som viktigast samaen med læraren sin sjanse til å gi kvar einskild elev konkret hjelp. Stoda i dag krev tvert om ei sterk minking av elevtalet i klassane.

OPPTAK TIL VIDAREGÅANDE KURS I OG II FRÅ GRUNNGURS PÅ YRKESFAGLIG STUDIERETNING

I dag er det slik at faga tel ulikt ved opptak frå grunnkurs til vidaregåande kurs I og II. Karakterar i yrkesteori og praksis får høgare vekt enn karakterane i t.d. rekning eller norsk. Dette meiner Raud Ungdom er eit viktig grunndrag. Sjølv om Raud Ungdom og kjempar for høgre teoretisk nivå i yrkesskolen, må fag/yrkesinnrettinga på yrkesfaga bli halde på og styrka, slik at først og fremst elevane sin dugleik i hovudfaget avgjør om dei kjem vidare i utdanninga.

EINHEITSSKOLEN

Ønsket i tanken om einheitsskolen var ein skolen der klaseskilla og skillet mellom teoretisk og praktisk utdanning var viska ut. Det skulle ikkje vera studieretningar, og elevane skulle sjølv velje fritt etter ønske og trong. Målet var at tre år fullført vidaregåande skole anten skulle gi allmenn studiequalifikasjon, eller vera ei førebuing til vidare utdanning eller arbeidsliv.

Stortinget var ikkje samd i tanken om einskapskolen sjå t.d. føremålsparagrafen. Det er samstundes klårt at mange framleis ønskjer å innføre einskapskolen. Vi ser som sagt allereie starten på ei slik utvikling; dei mange kombinerte skolane, lik timelengd og skoledag for allmennfaglig og yrkesfaglig del. Det er snakk om meir teori på yrkesfaglig på praksissida sin kostnad, og å fjerna linedelinga på allmennfaglig studieretning. Det er verd å merke seg at likskapstanken alltid fører med seg endringar på den yrkesfaglige delen av skolen.

Raud Ungdom ønsker ikkje ei slik utvikling. For det første meiner Raud Ungdom at det er uråd å fjerne klaseskilla og delinga mellom åndsarbeid og praktisk arbeid gjennom skolesystemet. Med eit kapitalistisk samfunnssystem vil denne arbeidsdelinga vera til stades uansett. Kapitalismen har bruk for høgt kvalifisert og utdanna arbeidskraft, men og arbeidskraft med eit visst kunnskapsnivå innanfor mange ulike område. For det andre vil det tyde fullstendig utradering av yrkesfaglig studieretning, slik den er i dag.

- Ei rasing av dei sjansane ein har i dag til ei fagutdanning i skolen, m.a. fordi ein bare har rett til tre år på vidaregåande skole.
- Skolen vil ikkje kunne fylle krava arbeidslivet stiller til kompetanse, læretid eller fullt fagbrev på skolen.
- Meir teori gjennom fleire allmenne fag inn i timeplanen vil svekke sjansene som teoritrøtte ungdomskoleelevar i dag har til å utdanne seg praktisk

Raud Ungdom står fast ved grunntanken at yrkesfaglig skal vera yrkesutdannande; anten gi grunnlag for frådreg i læretida, eller gi utdanning fram til fagbrev i skolen. Einheitsskolen vil vera i sterk motsetnad til dette.

Einheitsskolen vil og skape eit nytt utval av dei målmedvetne og teoristerke elevane som vel «rett» fagkombinasjon nettopp for å stå best rusta til vidare studie. Fleirtalet vil falla igjennom og få eit avgangsvitneprov som er lite brukande i den harde konkurransen om arbeid og studieplassra som vi har i dag.

Raud Ungdom sine retningliner for å få ein bestmulig skolemodell er sånn:

- Ei utdanning som er verd noko når eleven skal ha seg arbeid.
- Like sjansar til ei fullstendig utdanning for alle — uansett fagval.
- Raud Ungdom går mot livslang læring i meininga at ein stadig *må* skolerast om.

ARBEIDARKLASSEN SIN KAMP FOR KUNNSKAP

Arbeidaerklassen sin kamp for kunnskap og lik rett til utdanning har vorte ført ut frå erkjenninga av kunnskap er ein av føresetnadene for arbeiderklassen sin frigjøring. Derfor dreiv arbeidarrørsla og med utstrakt undervisning og opplysningsverksemd i eigne rekker. Når arbeidarklassen tileignar seg kunnskapar om samfunnet og si eiga stilling, er dette med på å legge grunnlaget for frigjøringa. Kunnskapsløyse er ein fiende av arbeidarklassen sin kamp.

BORGARSKAPETS SI DOBBELTHALDNING TIL KUNNSKAP

Store mengder arbeidarar fikk meir kunnskap da storindustrien vaks fram. Denne kunnskapen kan arbeidarklassen bruke *mot* borgarskapet. Dette gjør at kapitalistane her ei dobbelthaldning til utdanning. På den eine sida er utdanning nødvendig for at arbeidskrafta skal vera brukande i forhold til teknologien i produksjonen. På den andre sida kan kunnskapane brukast mot utbyttinga, mot heile det kapitalistiske systemet. For å unngå dette ser kapitalen til at skolen utdannar lydige medløparar. Kapitalen ønskjer ikkje ein kunnskapsrik arbeidarklasse som reiser kamp mot det kapitalistiske systemet. Derfor blir samarbeidsånd og underkastning under borgarskapet poda inn i skolen.

ARBEIDARKLASSEN HAR SANNINGA PÅ SI SIDE

Derfor står borgarskapet sine klasseinteresser i motsetnad til at skolen skal gi sann kunnskap om røyndommen for å halde opp klassesdiktaturet sitt. Arbeidarklassen og det arbeidande folket har derimot interesse av at dei verkelige samanhengane kjem fram. Arbeidarklassen har sanninga på si side.

MOT BORGARLIG PÅVERKNAD

Derfor stiller Raud Ungdom kampen for kunnskap om røyndommen og kampen mot det borgarlege ideologien i skolen opp mot borgarskapet sin påverknad. Arbeidarklassen er tent med at løgnane til borgarskapet blir avslørte og at sanninga kjem fram. Derfor er kampen om kunnskap i skolen også sin kamp om kunnskap i undervisninga. For å trygge elevane, og lærarane sine sjansar til å reise kampen mot den borgarlege påverknaden, må vi kreve at dei demokratiske rettane i skolen er flest mulig, og at undervisninga er kritisk.

UTDANNINGA BLIR SVEKKA

At kunnskapsformidlinga blir svekka, er ein gjennomgåande trend i heile utdanningssystemet i dag. Eit grelt døme på dette er at elevar går ut av den 9-årige grunnskolen itan å kunne lese eller skrive. Dei som bli ramma hardest av forverringane, er det arbeidande folket sine born. Den grunnleggande årsaka til at kunnskapsnivået er synkande ligg utanfor skolen. Som følge av den økonomiske krise og oppvekstvilkåra har sosiale problem fått større omfang. Nedskjeringane på skolesektoren er og ein medvirkande årsak. Raud Ungdom meiner at det i dei siste ti åra har utvikla seg ein feilaktig retning som har underkjent trongen for ei skikkelig undervisning i t.d. rekning og språk. Etter kvar som den økonomiske krise utviklar seg og arbeidsløysa aukar, får og skolen meir og meir preg av ein oppbevaringsstad. Arbeidsløysa skjerpar og utsilinga i skolen. Dei som er dårlegast på skolen, misser motivasjonen som ligg i å utdanne seg til arbeid, fordi dei veit at dei er dømde til å bli arbeidslause. Dessutan har kapitalen sin trøng for utdanna arbeidskraft endra seg. Kvar einskild arbeidar utfører bare en liten del av arbeidet og trongen for høgt utdanna arbeidskraft t.d. innanfor data blir avgrensa til eit lite utvalt lag. Trongen for arbeidskraft med brei grunnleggande utdanning, som meistrar sin del av arbeidet, og kan flyttast utan kostnader, har auka.

NYE ENDRINGAR FOR Å MØTE KAPITALEN SINE KRAV

Dei store framlegga til endringar som vart framlagde på 70-talet har tatt sikte på å møte denne utviklinga. Svekkinga av yrkesutdanninga gjennom felles grunnopplæring, som «Schönberg-komiteen» gjorde framlegg om, og alle framlegga til endring av allmennfaglig utdanning og heile oppbygginga i den vidaregåande skolen (t.d. «Veierød-utvalet») si innstilling) tar sikte på å møte dei nye krava som kapitalen stiller seg.

REIS KAMPEN FOR KUNNSKAP OM DEN OBJEKTIVE RØYNDOMMEN

Vi kan sjå konturane av ein skole (grunnskole og vidaregåande) der kunnskapsformidlinga blir minimal. Skolen får karakter av å vera ein oppbevaringsstad, der siktemålet i første rekke er å utdanne fleritalet av ungdomen til arbeidsløyse og lydigheit mot systemet.

Samstundes kan eit mindretal, borgarskapet sine born, gjennomføre skolen med fagkombinasjonar som kvalifiserer til høgare utdanning og gode stillingar i stat og næringsliv. Det same mindretalet kan utdanne og spesialisere seg vidare i næringslivet. Denne utviklinga skjer jamsides med at borgarskapet freistar å halde det arbeidande folket nede i kunnskapsløyse og reformisme. Raud Ungdom ser det som si oppgåve å reise kampen mot denne utviklinga, som er særleg farlig i krisetider. Skolen sin oppgave må i første rekke vera kunnskapsformidling. Kunnskap er makt, og fåkunne står i vegen for det arbeidande folket sin kamp. I dag blir utdanninga svekka. Det er i første rekke det arbeidande folket sine born som blir ramma. Borgarskapet sine born får kunnskapar uansett.

Dette er den viktigaste delen av kampen for kunnskap i dag. Men ved sida av å forsvare kunnskapsformidlinga og hindre ei alvorlig svekking av utdanninga, vil Raud Ungdom reise kampen for kunnskap opp mot borgarlig påverknad i skolen. Vi stiller kunnskap, om den objektive røyndommen opp mot løgnane og tilsløringa av sanninga i den borgarlege skolen. Vi stiller han opp mot ein skole prega av borgarlig haldningar og tankar om klassesamarbeid. Raud Ungdom krev at det blir lagt fram ulike vitenskaplege syn og at det blir gitt skikkelige vilkår for diskusjon. Ein viktig del av denne kampen er konkret fagkritikk av fagplanar, framgangsmåtar i undervisninga og av innhaldet i lærebøkene.

Derfor ser Raud Ungdom kampen for kunnskap som ein av dei to viktigaste kampoppgåvene for elevørsla i dag. Denne kampen kan samle det store fleirtalet av elevane. Framgong i denne kampen er eit viktig politisk tilskot til kampen mot krisa og mot den sløvinga og neddøyvinga som styrkast i krisetider. Kampen mot nedsløving og passivitet blant elevane er alltid viktig, men særleg i krisetider.

Den kampen ungdommen og det arbeidande folket fører under slagordet «Kunnskap er makt», er ei utfordring mot heile det kapitalistiske systemet.

KVA SKAL VI LÆRE ?

SKOLEN MÅ GI EI SKIKKELIG OPPLÆRING I REISKAPSFAGA

Med reiskapsfaga meiner vi lesing, skriving og rekning. Dette er grunnleggande kunnskapar som er ein føresetnad for å lære andre fag. Derfor er det alarmerande når undersøkingar syner at mange elevar virkelig har problem i desse faga.

Utgangspunktet for morsmålundervininga må vera at elevane skal lære eit skriftspråk som dei kan kjenne seg «heime» i. Raud Ungdom forsvarer samane og innvandrarane sin rett til fullverdig morsmålundervinsing.

I det norske skoleverket er det slik at bare dei som snakkar «fint» får skrive eit språk som ligg nært opp til talemålet. Dei som snakkar «mindre fint» derimot får ikkje lære å skrive eit skriftspråk som byggjer på og tar vare på grunndraga i målføret. Røyndommen i skolen i dag er systematisk språktvang og underkuing av alle som ikkje snakkar eit «danna» Oslo-vest språk. Språklig frigjering er ein føresetnad for at vanlige folk skal kunne forstå og ta aktiv del i styringsprosessane.

Som eit viktig steg i retning av språklig frigjering må skolen lære elevane eit skriftspråk som er tufta på målføra.

Dette er og har alltid vore hovudgrunnlaget for det nynorske skriftspråket.

Bokmålet har derimot hovuddrag som bryt med dette grunnlaget. Dette gjeld både «radikalt» og «moderat» bokmål.

Raud Ungdom arbeider for at skoleungdommen skal kunne nytte målføret sitt. Vi jobbar for at foreldre og skoleungdom på lengre sikt skal samle seg om og ta i bruk det nynorske skriftspråket: samnemnaren for dei norske målføra i by og bygd.

Rekninga er eit anna sørgelig avsnitt i dag. I dag er rekning for det meste abstrakt. Det er klårt at elevane gjennom rekneundervisninga må lære tenking og dei abstrakte, teoretiske lovane. Men rekning må og lære elevane konkret rekning i det daglige livet; utrekning av vinklar, prosentrekning i eit lønssystem o.s.b. Dette har noko med framgangsmåtane i undevisninga, som kjem i neste kapittel å gjøra. Men det har og med *kva* vi skal lære, fordi det er eit mål i seg sjølv at vi lærer praktisk rekning.

VI MÅ LÆRE ALLMENNKUNNSKAP OM NATUREN, VERDA, HISTORIA OG SAMFUNNET

Skolen må gi kunnskap om verda som gjør historie, oppdagingar og vitskap til allemannseige. Skolen har ei oppgåve som folkeopplysar. Raud Ungdom har som mål å avskaffe kapitalismen og forandre verda. Vi trur ikkje at skolen under kapitalismen nokon gong vil lære elevane koss dei skal gjøra det. Tvert om, men vi trur forståinga for kvifor verda må endrast.

Samstundes vil vi føre ein politisk kamp i klassane, i undervisningstimane. Ein kamp som dreier seg om debatt, om avduking av borgarlige løgner og tilsløring av røyndommen. Ei av dei viktigaste er plasseringa av Noreg og den vestlige verda som midtpunkt i verda. På dette viset fører ikkje Raud Ungdom bar ein skolepolitisk kamp om innhaldet i skolen om *kva* vi lærer i kvar einskild klasse. Dette vil vera ein vel så viktig del av vår skolepolitikk om dette området. Derfor er det og eit hovudkrav frå oss at det skal vera fulle høve til å føre ein debatt om desse sakane i timane. Og at dette skal gjelde både elevar og lærarar. «Halvdan Karlsen-saka» er eit døme på at dette er viktig. Karlsen var den «raude lektoren» som gjennomførte eit anna undevisningsopplegg. For dette vart han hengd ut offentleg av Carl I. Hagen. Debatt om ulike syn i undervisninga er ein viktig demokratisk rett som det er viktig å forsvare i skolen.

SKOLEN SKAL SKAPE AKTIVE ELEVAR

Skolen er nøydd til å skape haldningar, til å oppsede elevane. Dersom skolen ikkje gav noko oppseding ville dette i røynda likevel vera ei. Alle skjønner at skolen må bygge opp eit sett med verdiar om ærligheit, orden, arbeidsdisiplin o.s.b. Vi lyt stille ein del krav til skolen i denne samanhengen og. Sjølv om han er borgarskapet sin skole. Utgangspunktet vårt må vera at vi hører til elevane, og må stille krav som elevar.

- Skolen skal oppsede elevane til sjølvtilitt, oppmode dei til aktivitet og ei kritisk innstilling. Skolen skal gjøra det motsette av å kue, temme og passivisere elevane.
- Skolen skal styrke den samlande klasseanda elevane imellom. Skolen skal styrke elevane si forståing av omtanke for kvarandre og for å hjelpe kvarandre. Dette krev og at mobbing og bråk som øydelegg for resten må døyvast.

Vi får ikkje ein skole som fullt innfrir desse krava i dag. Men dette må ikkje hindra oss i å ha eit syn på desse spørsmåla. Tvert om vil desse spørsmåla stadig komme opp. Da kan vi lett ta feil, dersom vi ikkje har det rette utgangspunktet. Vi kan t.d. gå mot alt som heiter disiplin og orden, fordi vi ikkje vil gjøre noko som går mot elevane. Eller vi kan enda på den motsette utkanten og ropa ro og orden i skolen, for å halda uskikkelige elevlar i sjakk. Derfor må vi bygge på dei ovannemnde punkta i spørsmål som går på oppseding og disiplin i skolen.

SKOLEN SKAL GI INNSYN I KUNST OG KULTUR

Det meste av kunsten er i dag skild for dei rike og intellektuelle. Derfor har skolen ei oppgåve i å oppmuntre og utvikle elevane sin fantsi og kunstnarevne. Samstundes må skolen opne elevane si forståing for kunst. På mange måtar kan vi seie at kunst er eit bilete av røyndommen som er sannare enn han sjølv. Skolen har ei stor oppgåve i å bryte ned dei fordommene som rår blant folk når det gjeld kunst, fordommalar som skil kunsten fra det arbeidande folket.

Samstundes må skolen lære elevane å møte mediaverda; radio, fjernsyn og aviser. Altfor ofte kan vi høyre folk seie: «Eg las det i avisa, og da må det jo vera sant». Eller: «Eg såg det på fjernsynet, og da er det sikkert rett». Skolen må rette eit kritisk søkelys på massemedia. Vise koss bilete kan lyge. Og vise koss avisene freistar å selje nyhende på den stadig jakten etter høgare laussal.

KOSS SKAL VI LÆRE?

Med dette meiner vi læraren si rolle i undervisninga, klassestorleik, bruk av læremiddel, bruk av karakterar osv. Desse tinga er av stor verdi i undervisninga for fleirtalet av elevane. Likevel kan ikkje opplæringsmåtane i undervisninga rette opp dei sosiale skilnadene blant elevane; sosiale skilnader som gir elevane store skeivheiter i føresetnadene for å lære. Dette må skolen ta omsyn gjennom t.d. stor grad av ulik handsaming, høve til ekstraundervisning osv.

Likevel er det somme allmenne føresetnader for læring.

— Tryggleik i skolesituasjonen. Dette gjeld både elevar og lærarar.

— Forståing av at det er viktig å lære.

— Undervisning utifrå kvar einskild elev sitt nivå.

Dette må vera utgangspunktet for all undervisning. Dersom ikkje, er ein sikra eit stort antal taparar, kunnskapsforakt hos elevane osv.

TEORI/PRAKSIS

Tilhøve mellom teori og praksis har mykje med undervisningsformane å gjøra.

Om dette har Mao m.a. sagt: «Kunnskap tar til med praksis og teoretis kunnskap blir tilegna gjennom praksis».

Med praksis meiner Raud Ungdom i denne samanhengen elevane sitt daglige liv. Undervisninga må ta utgangspunkt i dei røynslene og kunnskapane elevane har frå livet utanfor skolen. Uten å gjøra dette, vil undervisninga gå over hovudet på svært mange elevar, og særleg elevar frå arbeidarklassen. Å knyte teori til praksis vil nettopp seie å ta utgangspunkt i elevane sitt nivå.

ULIK HANDSAMING/STORLEIK PÅ KLASSANE

Undervisninga må som sagt bli gitt ut ifrå nivået til kvar einskild elev. Ingen får ei positiv haldning til å lære viss ein oppdagar at undervisninga startar på eit høgare nivå enn ein sjølv er. Dette krev små klasseeiningar og faste, varige einingar, for å gi elevane tryggleik i skolestuasjonen og høve til god kontakt lærar/elev. Raud Ungdom er og for ulik handsaming i form av grupper i klassen der dei sterke elevane hjelper dei svake. Raud Ungdom er mot varig, organisert ulik handsaming etter nivå. (Kursplan o.l.).

DISIPLIN/ORDEN

Disiplin er i dag ein del av skolen si undervisning av elevane. I staden for at elevane får ei positiv haldning til orden i sine egne saker, ro i undervisninga, orden på diskusjon i klassen osv., blir disiplinproblem løyst med straff, som utvisning og refs hos rektor. Læraran står ofte overfor uløyselige problem fordi klassen er for stor, eller fordi læraren rett og slett ikkje er kvalifisert til å løyse dei sosiale problema som elevane har.

Ved sida av ei positiv forståing for disiplin og orden blant elevane, meine Raud Ungdom at det er viktig å understreke at orden ikkje er til for læraren eller skolen si skyld. Ein bra orden og ei byggande form for disiplin skal verke som eit utgangspunkt for ei best mulig undervisning for elevane.

Raud Ungdom er mot ordenskarakterar.

FRÅVERSFØRING

Raud Ungdom er mot fråversføring på vitnemålet. Fråversføringa verkar som ein lekk i skolen si urettvise underkuing, og får m.a. ikkje fram kva som kan ligge bak fråveret. Idag blir fråversrubrikken på vitneprovot alt for ofte nytta til å sile ut søkarar til jobb.

Det må strekke til at elevane held seg innanfor dei fastsette rammene for antal timar i skolen i kvart fag. Om denne ramma blir overskriden, er det omdøminga eller karakteren det skal gå utover.

Raud ungdom meiner at fråversføringa skal vera ei sak mellom lærar og elev. Om det blir nødvendig ved t.d. inngåing av lærekontrakt, skal det bli gitt opplysning om antal fråversdagar til opplæringsnemda, og ikkje til arbeidsgivar.

MILJØ

Når Raud Ungdom gir DNA skylda for å drukne skolepolitikken i miljøarbeid, tyder ikkje det at vi har tenkt å hoppe bukk over denne delen av skolen.

Det er heilt klårt at skolemiljø og nærmiljø har mykje å seie for tilhøvet til m.a. trivsel, tryggleik, kameratskap og solidaritet. Mobbing er det største problemet mange elevar møter i skolen i dag. Det er meir enn ein tankevekkar når elevar tar sitt eige liv i rein og skjær frustrasjon og vonløyse. Vi kan seie at det er krisa og kapitalismen sine teikn på at dette systemet er dømt til døden. Men vi må gjøra noko med det miljøet som er nærast knytta til oss.

Skolemiljøer er viktig av fleire grunner. Born og ungdom oppheld seg ein stor del av dagen på skolen. Miljøet for born og ungdom allment kan vera problemfylt, både i heimen og i fritida elles. Samfunnet sine «underhaldningstilbod», som fjernsyn, video, automatspel o.l. gir skolen hard konkurranse om interessa til elevane. alt dette gjør at elevane må kunne trivast på skolen; undervisninga må vera interessant og kjennast viktig. Ingen kan vel heller sjå bort frå at skolen i større grad må gjøra teneste som erstatning for vanskelige eller oppløyste heimar. Den siste funksjonen blir tvungen på skolen. Dette er ikkje nokon ønskelig situasjon. Likevel meiner Raud Ungdomn dette må føre til fleire stillinga, fleire lærarar og elles folk som er faglig kvalifiserte til å hjelpe vanskelig stilte born og unge.

KARAKTERSYSTEMET I SKOLEN

RAUD UNGDOM VIL RETTE SKARP KRITIKK MOT KARAKTERSYSTEMET SOM RÅR I DAG

Karakterdebatten har vore prega av at ein har lagt altfor stor vekt på verdien av karakterane i skolen. Vi er nøyde til å sjå karakterane i samanheng med resten av undervisninga. Å endre eller fjerne karaktersystemet uten å auke dei økonomiske ressursane, vil vera meningslaust. Rår Raud Ungdom skarpt kritiserer det rådande karaktersystemet, tar vi utgangspunkt i undervisninga som heilheit og i at vi lever i et klassesamfunn.

Ei av dei viktigaste løgnene i den brogarlige skolen er framstillinga av karaktersystemet av i dag som eit *rettvist* system.

Karaktersystemet verkar tvert om krenkande på store delar av elevmassane. Mange elevar går frå skolen med eit minimum av tru på egne evner og anlegg.

Illusjonen om eit rettvist karaktersystem byggjer på trua på *likskap*; ein likskap som alltid har vore ei falsk von innafor eit klassesamfunn.

Desse skilnadene utanfor skolen blir styrka innanfor skolen, i undervisninga. Dei blir spegla i pensum, i metodane i undervisninga, i skillet mellom teori og praksis og i karaktersystemet. Derfor seier vi at karaktersystemet i dag er urettvist.

Konkurransjag og streving pregar elevane allereie tidleg i barneskolen, lenge før dei får karakterar. At konkurransen og kampen om arbeidsplassane i klassesamfunnet pregar skolen er grunne til dette.

Karaktersystemet i skolen skaper kryping, misunning og fusk. Elevane konkurrerer einskildvis. Og for flesteparten har karakterane vorte ei hovudsak og kunnskapen eit middel. Karakterane måler sluttresultata og seier ingenting om prosessen på vegen.

Kameratskap, solidaritet, hjelpsemd, innsats og tålmod er kvalitetar som nesten er uviktige ved inntak til den vidaregåande skolen. Det er vanskelig å vera solidariske og samarbeidsvillige, samstundes som ein skal lærast opp til å konkurrere kvarandre ut.

Raud Ungdom vil reise kampen mot konkurransen og strevinga. Elevane bør ikkje bli kjøydde og sette opp mot kvarandre. Flinke elevar bør hjelpe svakare, undervisninga bør vera prega av samarbeid mellom elevane osb. I denne kampen blir striden mot karaktersystemet i dag ein viktig del.

Vi vil at undervisninga skal vera retta inn på kunnskap om røyndommen. Vi ønskjer ei undervisning der elevane jobbar for å finne fram til røyndommen; ei aktiviserande og kritisk undervisning. Karaktersystemet i dag oppmuntrar derimot elevane til viljelaus pugging av lærebøker, utan å skjønne kva dei lærer, å lære fakta som dei kan gi att for så å gløyme dei like snøgt. Karakterane øydelegg undervisninga. I staden for å rette undervisninga inn på kunnskap, blir ho innretta på karakterar og eksamen.

Eit argument for karaktersystemet i dag er at elevane ikkje ville orka å lære noko utan karakterane. Dersom dette er rett er det ei fallitterklæring for skolen av i dag. Vi kan ikkje godkjenne eit slikt argument. Vi vil reisa elevane til kamp for kunnskap i skolen. Da kan vi ikkje godta karakterane som grunnlag for undervisninga; snart som pisen for dei dårlige, snart som gulrota for dei flinke.

Karaktersystemet i dag er eit tvangsmiddel som blir nytta for å disiplinere og kue elevane. Karakterane får elevane til å halde kjeft om løgner og tilsløringar i læreboka. Å lære pensum blir viktigare enn å finne fram til sanninga.

TRENG SKOLEN KARAKTERAR?

Karakterane har spelt ei viktig rolle for at skolen har klart å fylle kapitalismen sine krav. For det første gjeld det utskillinga; å skille ut dei flinkaste. Spørsmålet er om karakterane framleis er like viktige for utskilling i samfunnet. Ettersom den vidaregåande skolen blir bygd ut, blir utskillinga frå grunnskolen lite viktig. Karakterane frå den vidaregåande skolen tel heller ikkje så mykje kenger.

Derimot er det ut til at den einskilde elev sitt val av fagkombinasjonar får mykje å seie. Dei auka sjansane til val og den dårlige undervisninga vil tyde på ein «rett» kombinasjon av faga tel meir for utvalet av det som har blitt kalla eit «intellektuelt førarskap». Men alt tyder på at karaktersystemet trengs i tillegg, sett ut frå borgarskapet sin synsvinkel. I alle fall er det brei semje mellom DNA og Høgre om at karaktersystemet skal stå.

KAMP MOT DET RÅDANDE KARAKTERSYSTEMET

Vi kritiserer karaktersystemet av i dag skarpt. Dette må føre til *handling*. Koss skal kampen mot karaktersystemet av i dag først? Eit spørsmål som ofte har sett oss fast er om vi har noko å sette i staden for karakterar. Problemet har vore å finne noko å sette i staden for karakterar som utskillingsmekanisme i skolesystemet av i dag.

La oss derfor i utgangspunktet slå fast at vi *aldri* kan finne eit utskillingssystem som verkar rettvist under kapitalismen. Utskillinga vil vera prega av det klassesamfunnet vi lever i. Likskapen som det rettvisе skal bygge på, vil aldri vera reell. Følgelig kan vi heller ikkje få eit «rettvist» karaktersystem under kapitalismen.

Kampen mot karaktersystemet som rår i dag er derfor ein kamp om betringar innanfor svært avgrensa rammer. Samstundes er den ein politisk kamp som har perspektiv *utover* kapitalismen og borgarskapet sin skole. Dette fordi kritikken av karaktersystemet nettopp peikar på manglande likskap og rettvisе under kapitalismen, konkurransejaget og splittinga av elevane i den borgarlige skolen, karakterane si disiplinering av elevane osv. Vi vil reisa kritikken så lenge de er kapitalisme.

MÅLRELATERTE KARAKTERAR

Vårt konkrete krav er at karakterane skal vera målrelaterte og ikkje grupperelaterte. Dvs. at karakterane blir sett ut frå faglige krav og ikkje ut frå om du er betre enn sidemannen i klassen. Dette vil ikkje vera mykje ulikt karaktersystemet vi har i dag, da dette er bare delvis gruppesamanliknande. Men det vil samstundeslegge grunnlaget for at vi kan styrke kravet om at undervisninga må vera innretta på kunnskap.

EKSAMENSORDNINGA

Eksamensordninga er ein viktig del av karaktersystemet. Eksamen er langt på veg urettvis i dag. For ein del fag fungerer prøva tilfeldig. Muntlig eksamen er særst ytterligåande. Vi må kreve endringar som minkar dette og styrkar ei innretting på kva elevane virkelig kan og på virkelig kunnskap.

Raud Ungdom vi derfor gå inn for å innfre prosjektoppgåver i fleire fag, evt. med munnlig framlegging som avsluttande prøve. Gruppeprosjekt-oppgåve eller gruppeeksamen er andre eksamensformer som kan nyttast i fleire fag. Bruk av hjelpemiddel må og bli lovlig. Munnlig eksamen slik vi kjenner den i dag, må fjernast. Raud Ungdom avviser innføring av standardiserte prøver av tippekupongtypen, slik vi kjenner der frå dei normerte prøvane.

POENG FOR OPPTAK TIL HØGARE STUDIE

Teorifag og skolekarakterar tel mykje i systemet av i dag. Vi ser på det som urettvist at karakterar i rekning, norsk og engelsk skal avgjera keven som skal komme inn på yrkesfaglege liner som frisør og elektro. Til høgare studie bør yrkespraksis telle meir enn i dag, og kapasiteten på høgare studie må aukast. Dette vil og dempe karakterpresset i den vidaregåande skolen.

STÅTT/IKKJE STÅTT

Som ei langsynt målsetting i kampen mot karaktersystemet er det aktuelt å sette opp karakterane stått/ikkje stått som ein utveg. Føremålet med å setja stått/ikkje stått i staden for dei fingrerte karaktersystemet vi har i dag, er å minka konkurranseperspektivet i undervisninga. ein av føresetnadene for dette systemet er det store fleirtalet får stått. I prinsippet kan vi tenk oss dette systemet som ei fagprøve, bare overført på teorifag. Innføringa av stått/ikkje stått kerv at undervisninga blir grunnleggande lagt om, slik at ho meir er innretta på kunnskap om røyndommen.

Vidare må utbygginga av elevplassar og høgare studieplassar komme mykje lengre. Stått/ikkje stått vil — samstundes med å minke konkurranseperspektivet — halde oppå faste faglege krav til undervisninga og skolen. Dette vil og trygge at skolen gir sin faglige kompetanse.

Det kan vise seg at kampen mot karaktersystemet av i dag vil føre til at andre utvegar vil vera betre enn stått/ikkje stått. Føremålet med dette er å streke under at kampen mot karaktersystemet som rår, vil vera ein jamnt vedvarande kamp. ein kamp som ikkje er snevra inn til å gjelde karakterane si teneste som målar av kunnskap, men og karakterane som ein del av disiplinerings- og underkuingsapparatet.

KOMPETANSE

Med kompetanse meiner vi kva kvar einskild utdanning konkret skal føre fram til. Kva slags jobb du har krav på/høve til å få. Kva slags vidare utdanning skal du ha høve til å komme inn på.

Raud ungdom meiner det er viktig at det blir gitt heilt klår kompetanse for alle liner og kurs. Dei medvitne elevane vil uansett velje rette kombinasjonar av fag og kurs for å nå dit dei vil. Men mange vert «lurt» til å gå skolar/kurs som i røynda ikkje fører fram til noko. Dette må først og framst rettast på ved å styrke yrkeserettleinga som og opplyser om kompetansen. Først må vi skille mellom reell og formell kompetanse. Reell kompetanse vil seie at du meistrar dei oppgåvene det gjeld. Formell kompetanse vil seie ei godgjenning i forma av den reelle kompetansen.

Raud Ungdom vil slå fast at vi er for den formelle kompetansen. Den formelle kompetansen kan nyttast som eit konkret prov på kva du kan, eller kva skole/utdanning har lært deg. utan den formelle kompetansen som et mål for undervisninga vil skolen — særleg i nedskjeringstider — enda enklare få preg av ein tilfeldig tilholdsstad. Den formelle kompetansen kan tene som trygging mot fullstendig utvatning av utdanninga. Så rett på dei ulike skoleslaga.

FRÅ UNGDOMSSKOLEN TIL VIDAREGÅENDE SKOLE

Raud Ungdom meiner det må vera like kompetansekrav til alle studieretningar i den vidaregåande skolen. På det viset hindrar ein at fagval o.l. i ungdomsskolen skal avgjøre kva sjansar du har seinare. Det som er viktig er at det og må leggest vekt på dei praktiske faga i ungsomskolen. Dette er ikkje valgfaga som ofte blir tilfeldig valde, og er ulike på dei ulike skolane. Men dei felles faga i ungdomsskolen må sjåast meir på som ei heilheit. Teorifaga må ikkje einsidig settast framom.

YRKESFAGLIG RETNING

— Frå trinn til trinn innan yrkesfaglig.

Det er alt for få elevar som kan gå vidare frå grunnkurs til vidaregåande kurs I og II. Raud Ungdom meiner det skal vera ein sjølv sagt rett å fullføre den utdanninga ein har starta på. Så lenge dette ikkje er tilfelle må det vera dei praktiske faga og teorien som er knytt til desse, som skal gi kompetanse for opptak til dei vidaregåande kursa.

— Frå yrkesfaglig til vidare studie.

Først og fremst må denne studieretninga føre fram til fagbrev eller formell yrkeskompetanse på anna vis. I tillegg meiner Raud Ungdom det er viktig å utvide utdanningstilbodet for alle. Dette inneber at det må opnast høve til studie for dei som har yrkesskolebakgrunn. Særlig idag med arbeidsløyse, må det vera mulig for alle å studere. Derfor meiner vi at yrkesfaglig studieretning og skal gi allmenn studiekompetanse til høvelig høgskoleutdanning t.d. teknisk høgskole.

ALLMENNE FAGLIG

Raud Ungdom vil kjempe for ei sterk allmennutdanning på allmennfaglig studieretning. Denne utdanninga må gi studiekompetanse.

Vi vil halde på linedelinga på allmennfaglig studieretning med fordjuping i linefaga.

Raud Ungdom sitt mål med alle former for utdanning er til sist eit fagbrev eller ein formell kompetanse.

SKOLEN I 80-ÅRA I NEDSKJERINGANE SITT TEIKN

Skolen i 80-åra vil stå i nedskjeringane sitt teikn. Nedskjeringane starta før 1980. Men det er først no og i alle fall dei kommande åra at vi virkelig vil få sjå utfalla og verknadane av dei. Det ser heller ikkje ut til at det vil bli ein alt for brå slutt på nedskjeringane. Tvert om er det sannsynlig at dei vil auke.

Korfor kjem så nedskjeringane bare kraftigare for kvart år? Vi som anten går på skole sjølv eller opplever nedskjeringane på nært hold, ser ein skolen på veg attende i historia: Undervisninga blir dårlegare, klassane større og utdanninga blir dyrare for den einskilde eleven.

Årsaka er den økonomiske krisa i Noreg. Dei offentlige utgiftene blir nedskorne. Det å drive skole, gjøra folk friske, skal ikkje koste så mykje for staten. Det er skoleelevar, dei sjuke osb. dom skal punge ut med ein stor del av utgiftene. Staten treng pengane til andre ting, til å gi økonomisk stønad til industrieigarane og dei private kapitalistane, så dei ikkje skal legge bort verksemda si. Staten ser til at kapitalistane tener nok på verksemda si.

Men staten treng pengane til noko anna óg. *Til seg sjølv.* Staten står no meir og meir fram som einskildkapitalist, med egne økonomiske interessar. I særleg grad kjem dette fram med Statoil.

Altså: Skoleelevar, sjuke og andre må punge ut meir i form av auka avgiftar på offentlige tenester, for at norske kapitalistar med staten medrekna skal komme best mulig ut av krisa.

KVA BLIR VERKNADENE AV NEDSKJERINGANE I DEN VIDAREGÅANDE SKOLEN

Vi kan dele desse på 3 hovudområder:

- Faglig svekking.
- Forverring av elevane sine økonomiske kår.
- For få elevplassar, særleg på vidaregåande kurs på yrkesfaglig.

FAGLIG SVEKKING AV UNDERVISNINGA

Dette vil seie:

- at det blir fleire elevar i klassane frå 27 til 30 på allmennfaglig og handel og kontor, frå (8-12) til (10-15) på yrkesfaglig.
- at elevane ikkje får det utstyret, maskinane og materialet som er naudsynt.
- at rammetimetaleet blir truga.

Det er heilt klårt at undervisninga ikkje held mål når det gjeld faglige krav — korkje ut frå fagplanane eller ut frå stoda ute i arbeidslivet.

Den einaste staden vi kan seie at det til ein viss grad blir satsa er talet på skoleplasser. For å dempe på arbeidsløysa blant ungdom, og p.g.a. dei store ungdomskulla blir det faktisk bygd fleire elevplassar. Til dette er å seie at det heile tida er krisetiltak med einaste føremål å hindre alt for mange arbeidslause mellom 16 og 19 år. Føremålet blir med andre ord oppbevaring.

Raud Ungdom meiner det er eit sjølvsgt krav at utdanninga på vidaregåande skole og eventuelt høgare studie, skal vera noko; skal føre fram til eit fagbrev, eit yrke. Det er og eit viktig krav at utdanninga skal gi jobb etter skolen. Kravet om jobb er viktig i seg sjølv, men vil og ha følgjer for kva krav som skal stillast til innhaldet i opplæringa.

Utdanninga skal vera eit tilbod til alle som ønskjer det og ein utveg for ungdom som ellers ville vore arbeidslause.

Nettopp derfor må kravet om fleire elevplasser settast saman med kravet om ei skikkelig opplæring. Skolen blir ein oppbevaringsstad for dei fleste, dersom ein bygger ut elevplassane utan at det faglige nivået blir halde oppe og løyvingane til drifta av elevplassane blir auka i samme takt.

ØKONOMISKE KÅR

Vi går raskt mot ein skole som er for dyr for dei fleste. Frå parola «Lik rett til utdanning» som alle parti hadde som uttalt mål, har vi no fått gjennomført eigenandel på skoleskys, materialutgifter osb. Ting som før var gratis for elevane skal dei no betale for. Dette kan ikkje kallast noko anna enn skolepengar.

I tillegg har lån frå lånekassa blitt svært mykje dyrare, grunnstipendiet er fjerna og stipendsatsane følgjer ikkje med den reelle prisauken. Låneandelen i høve til stipendandelen aukar og.

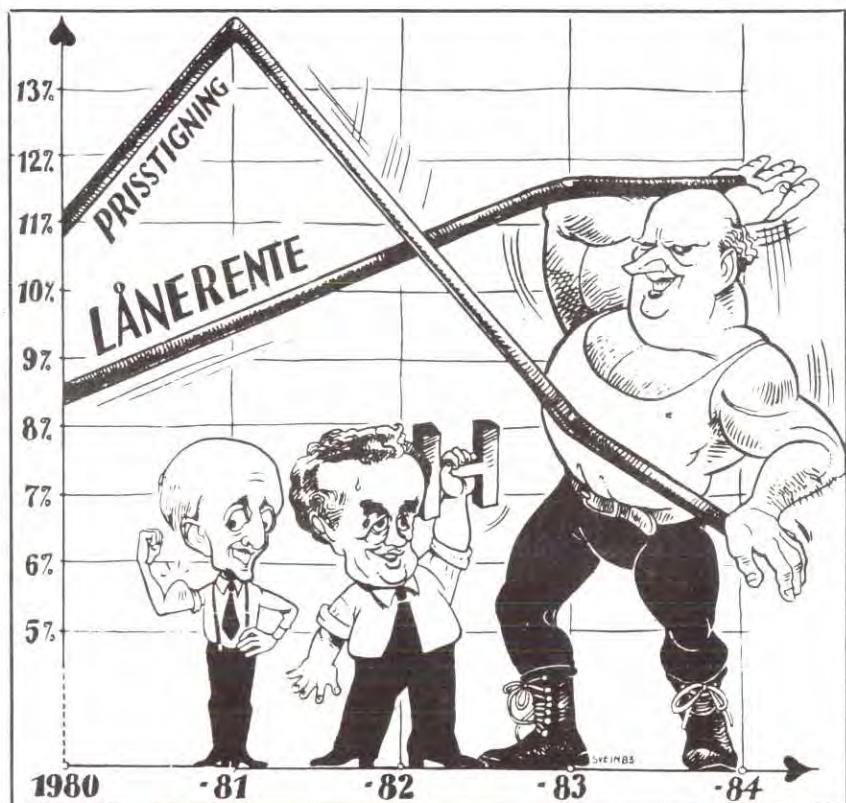
Vi får med andre ord attende ein skole der eins eiga og foreldra si inntekt avgjør. Det blir meir og meir innarbeidd at folk skal punge ut for dei goda dei får; goda som før var gratis og blei sett på som sjølvsgte.

Eit av desse goda var gratis utdanning. Ein nødvendig ting som utdanning skal vi først punge ut med store summar for å ta. Siden skal staten og næringslivet tene på oss.

Raud Ungdom meiner at utdanning skal vere eit gratis gode til alle som ønskjer det. Det vil seie nei til skolepengar og andre formar for avgifter knytta til utdanninga. Raud Ungdom går og inn for full stipendfinansiering. Bare på dette viset kan vi trygge mest mulig lik rett til utdanning. Det som skjer idag går i stikk mosatt lei. Dei nye innstramingane på skolebodsjetta er ytterligare med på å auke dei sosiale skilnadene i samfunnet.

KVA SKJER I GRUNNSKOLEN

Grunnskolen er og offer for nedskjeringane. Dette verkar om mulig enså meir uforstålig. I grunnskolen er det synkende elevtal. Derfor skulle ein tru at det var von for dei overfylte skolane, klassane og dei sosiale problema blant elevane. No var det verkeleg ein sjanse til å gi eit betre tilbod og ein betre skole for elevane. Men også her skal staten skjere ned. I det heile blir ingeting gjort for å gi skolen sjansen til å løyse dei store problema sine.

Det er klårt her som elles i skolen: Skolen må bli billigare for staten, så får vi heller lukke at augå for følgjene.

UTGANGSPUNKT OG MÅL FOR VÅR POLITIKK MOT NEDSKJERINGANE

Vi vil slå fast at det alltid må vera trongen til skoleeluveane og ungdommen som må vera målet for våre krav og vår politikk.

Paroler som «Utdanning er investering i framtida» og «Det er uansvarlig og kortsynt politikk å rasere skolen» er velkjende for mange. For det første er det ikkje vår oppgåve å fortelle kapitalistane og industrileiarane kva som er god politikk for dei. Det er og lett å spreie falske voner om at bare vi seier kor lurt det er å bruke pengar på skolen, vil dei høyre på oss.

Det er likevel sannsynlig at Noreg vil stå utan nok utdanna arbeidskraft dersom dette held fram. Uansett er det ungdommen sin rett til ei skikkelig opplæring som er viktigast for Raud Ungdom sin nedskjeringspolitikk. Og det har i alle fall ikkje tidlegare vore noko problem for kapitalistane å skaffe den arbeidskrafta dei trong; gjennom innføring av fremmdarbeidarar, særskilt opplæring og «tinga» kurs/opplæring på skolane dei har bruk for.

Vår oppgåve må vera å forsvare skoleelevane sine interesser. Vi må kjempe for skoleplasser, vi må kjempe for ei skikkelig fagopplæring og vi må kjempe mot dei auka utgiftene for elevane.

Ei farlig felle her er å godta nedskjeringane på eit felt for å «slepe dei» ein annan stad. Vi kan kalle dette for solidariske nedskjeringar, dvs. at ein viser solidaritet med t.d. dei som står utan skoleplass ved å godta fleire i klassen eller punge ut med skolepengar. Raud Ungdom meiner dette er å snu saka på hovudet. Krava om fleire skoleplassar og eit forsvarlig nivå må bindast saman.

Det er ikkje solidaritet med noko å gå inn for fleire elevar i klassen. Godta heller ikkje innføring av skolepengar.

KVA NO?

Krisa i økonomien vil bli djupare. Følgjene av dette vil bli meir og meir alvorlig for skolebudsjetta. Derfor vil Raud Ungdom ha nedskjeringane som eit av dei viktigaste kampområda i åra framover.

At elevorganisasjonane er aktive og greier å slå attende moderasjonstankar i delar av elevmassen, er av avgjerande verdi for sjansane til å vinne singlar i denne kampen.

Det vil vera av avgjerande verdi for sjansane til å vinne singlar i kampen at vi har aktive interesseorganisasjonar. Særleg viktig er det å slå attende dei måtehaldstankane mange elevar har, og i staden sette størsteparten av grunnplanet i aktivitet for å kjempa for krava sine.

Som ein framgangsmåte i kampen mot nedskjeringane vil Raud Ungdom trekke fram «Skoleaksjonen 82». Skoleaksjonen 82 samla samtlige elev- og lærarorganisasjoner for grunnskolen og den vidaregåande skolen mot statsbudsjetten for 1983. Skoleaksjonen er eit viktig eksempel fordi aksjonsforma hindrar splitting mellom grupper med ein del felles interesser og som aksjon har den stor sjanse til å vinne støtte. For ikkje å snakke om at Skoleaksjonen faktisk vann fram i mange av dei viktigaste krava sine.

FAGOPPLÆRING/YRKES- FAGLIG STUDIERETNING

Raud Ungdom og elevane sin kamp innafør den yrkesfaglige delen av den vidaregåande skolen har dei siste åra avgrensa seg til kampen mot nedskjeringane. Utgangspunktet for dette er kravet om ei skikkelig fagopplæring, kravet om ei utdanning som er verd noko, som utdannar til eit klårt avgrensa yrke med fagprøve e.l.

Raud Ungdom ser på ei utvikling mot einheitskolen som den største trusselen mot sette. Derfor er Raud Ungdom ikkje bare mot einheitskolen, men og imot alle endringar som har dette som siktemål, t.d. oppheving av linedelinga på allmennfaglig studieretning.

A). Kva skil yrkesfaglig studieretning frå grunnskole og allmennfaglig linje?

Til no har yrkesfaglig studieretning vore yrkesretta. Kvar line har vore retta inn på kvart sitt fag eller yrke, med hovudvekt på praktisk undervisning i verkstad e.l.

Dette femnar om: Handverk og industri, handel og kontor, hushaldsfag, helse og sosialfag, husflid og esteetiske fag.

Raud Ungdom meiner dette er viktig å halde ved like eit skarpt skil mellom allmennfag og yrkesfag. Når du vel yrkesfaglig skal du få ei utdanning fram til fag eller yrke. Detter er ikkje tilfelle idag. T.d. kan du gå opp til 3 år på husflidskolen utan å bli noko som helst. Det er og eit stort fleirtal av grunnkurs på alle linene, utan noko automatisk krav om vidaregåande kurs I og II eller læreplass.

Raud Ungdom meiner dette er gale. For det første har all ungdom rett til 3 års vidaregåande opplæring. For det andre må ein kunne fullføre utdanninga som ein har byrja på.

B). Yrkesfaglig studieretning må framleis vera yrkesutdannande. Med dette meinast at den skal utdanne til eit yrke/fag, i motsetnad til at skolen skulle vera yrkesførebuande. Dette kravet blir meir og meir brennande med dei aukande nedskjeringane, og med kravet om å halde på skolen som ein utdanningsplass og ikkje som ein tilfeldig opphaldsstad.

C). Ein må framleis ha eit tilbod om å ta fagbrev ved skolen etter 3 år.

Dette vil ikkje seie det same som at det er den beste løysinga for å få eit fagbrev. Men for ein del fag og ein del strøk i landet er dette den einaste sjansen til å fullføre linene på handverk og industri. Om sjansane til å ta fagbrev på skolen blir borte, vil utdanninga i skolen svekkast som heilheit. Samstundes har det heilt klart vorte slik at skolen ikkje er i stand til å føre elevane fram til ei fullgod utdanning p.g.a. mangel på utstyr osv. Derfor vil Raud Ungdom kjempe for skikkelig utstyr, lærebøker og lærekeftar ut frå kravet om ei fullverdig fagopplæring.

Raud Ungdom vil kjempe for fleire læreplassar/opplæringsplassar i industrien. Men skolen må framleis ha høve til å utdanne elevar fram til fagbrev.

Samstundes meiner vi det er viktig å bygge ut samarbeidet mellom skole og arbeidsliv. Dette må gjerast ut frå at ein elev er «skolen sitt ansvar» også utplassert i ei verksemd. Ansvaret må innebera trygging av at elevane blir opplærde innanfor sitt fag og ikkje blir utnytta som gratis arbeidskraft.

Utplassering skal ikkje skje ut fra plassmangel i skolen, men ut frå ønsket om ei best mulig utdanning. Utplassering skal altså ikkje skje i staden for undervisning i skolen. Utplasseringa må heller ikkje settast i verk med det som følgje at ei verksemd reduserer antallet læreplassar.

D). Kva med dei andre linene på yrkesfaglig?

Når det gjeld handel og kontor, er det viktig å halde fast på denne som ei yrkesfaglig studieretning og at ein gjennom dette trygger ei sikker yrkesutdanning.

Når det gjeld helse og sosial og hushald, er det felle for desse linene at fåtalet får ei skikkelig yrkesutdanning. Idag aer det høve til å få kompetanse. Raud Ungdom vil ikkje kjempe for å legge ned desse linene. Men vi meiner det er viktig at elevar som søker ei slik utdanning veit kva ho (ikkje) fører fram til. Dette krev god yrkesrettleiing i ungdomsskolen.

Samstundes veit vi at det skortar på faglig kvalifisert helsepersonell. Dette tyder at helse og sosialfag i den vidaregåande skolen må samordnast med andre utdanningsinstitusjonar, med det som mål at utdanninga skal vera kompetansegivande i høve til arbeidslivet.

E). Hald på fagarbeidarsystemet.

Raud Ungdom meiner det er viktig å halde på systemet med fag og fagskille, også skillet mellom fagarbeidar og arbeidar. Samstundes må ein gå aktivt inn på kvart ein-skild fag, med sikte på å endre dei ut frå krav idag og krava som i nær framtid blir stilt til faget. Dette må gjørast m.a. ved å slå saman fag, få inn nye fag, få nye ting inn, fjerne det som er gammalt osb. Likevel må ein komme ut att med eit fag.

For det første kan vi ikkje styre krisa eller utviklinga i industrien med å endre utdanninga så den høver til det som er nødvendig. For det andre må utdanninga ha som mål å ruste ungdommen best mulig til den tida vi går inn i, arbeidsløyse, store endringar i arbeidsliv osv. Raud Ungdom meiner dette vil vera å ha eit fagbrev i handa. Gjennom opplæringa fram til fagbrev lærer eleven faget frå botnen av. På det viset kan ein lettare lære nye ting i samanheng med faget, det er lettare å møte nye krav i jobbeno.l. Du vil og lettare ha ein tilfredsstillande jobb fordi du veit meir om kva som skjer sjølv om du t.d. blir ståande og mate ein maskin med opplysningar.

Ting endrar seg kvart minutt og frå dag til dag. Dette gjeld særlig den teknologiske utviklinga. Raud Ungdom trur ikkje at skolen kan følgje denne utviklinga, men vi vil kjenpe for at arbeidarklassen skal stå best mulig rusta i forhold til den. Vi ser ei fare i at gapet mellom ingeniører i glassbokse og arbeidaren på golvet skal bli større, og vi er uvisse på om fagarbeidaren er alfa og omega i denne samanhengen.

Uansett er kravet om ei skikkelig fagopplæring og ei utdanning som er verd noko, det viktigaste kravet Raud Ungdom vil stille når det gjeld yrkesfaglig studiekompetanse.

JENTER OG UTDANNING

Jenter vel valfag i ungdomsskole:

- på handarbeid er det 95.6%.
- på bornestell er det 83.4%.
- på husstell er det 72.6%.

Jenter vel line på allmennfaglig studieretning:

- naturfag m/fysikk og rekning, 190 jenter, 597 gutar.
- språklinene, 665 jenter, 139 gutar.

Jenter finst i stort sett 30 ulike yrke. Menn vel blant og finst i kring 150 ulike yrke.

Kan hende sier dette noko i seg sjølv: Jenter har ikkje dei same sjansane og vilkåra til val av jobb og utdanning. Miljøpåverknad i heim, skole og elles i samfunnet er skyld i dette.

Men i eit kapitalistisk land vil jentene vera underkua som gruppe uansett. Under kapitalismen vil kvinnene alltid vera reserve i arbeidslivet. Når det ikkje er bruk for kvinnene i arbeid skal dei passe born og heim.

Dette ser vi klårt idag. I og med den økonomiske krisa har den positive utviklinga som har vore dei siste 10 åra snudd. Jenter vel atter tradisjonelle «jenteyrke». Det er vanskeligare å få læreplass som jente. Med aukande arbeidsløyse er det alltid færre kvinner enn emnn som melder seg arbeidslause.

Slik skolen gjør teneste idag, er den med på å halde kjønnsrollemønstreet ved like, både når det gjeld elevane sine haldningar og når det gjeld val av utdanning og jobb. Det viser seg t.d. at jenter har eit breiare interessefelt enn gutar før skolestart, men dette snur i løpet av skoletida.

$$\begin{array}{r} 2 \\ + 4 \\ \hline = 6 \end{array}$$

$$3 \cdot 9 = \underline{\underline{27}}$$

$$8 : 2 = \underline{\underline{4}}$$

Innhaldet i undervisninga er med på å halde ved like dei nedarva oppfatningane om kjønnsrollemønster og arbeidsdeling mellom kvinne og menn.

A). Gjennom bruk av eksemplet i undervisninga, særlig fysikkfaget. Det syner seg at døma i stor grad ta utgangspunkt i «guteinteresser». Dette kan ikkje føre til anna enn at jenter får problem med å forstå fysikk, og dernest lærer» at fysikk er noko for gutar og ikkje for jenter.

B). Gjennom det inngrodde innhaldet i lærebøkene på dette området. Dette har be- tra seg ein del. Likevel fins det alt for mange døme på lærebøker som utan kritikk gir ei avspiegling av samfunnet der mor er heime og far jobber, der mor er sjukepleiar og far er snikkar. Særlig gjeld dette lærebøker i norsk og språkfag.

C). Gjennom at det blir lagt lite vekt på kvinnehistorie i historiebøkene. Dette gjeld både historie om kjende kvinner og om viktige saker for kvinner.

Dette er tre viktige punkt der skolen ikkje gir elevane kritiske haldningar til det tra- disjonelle kjønnsrollemønstret, eller positiv innstilling til jamstilling mellom kjønna.

Følgene blir sjølvsagt at elevane tar etter eldre sysken, forelder osv. Dette synest klårt når ein ser på utdanning og yrkesvalet til jenter og gutar.

Raud Ungdom meiner skolen har ei viktig oppgåve med å endre innhaldet i lærebø- kene.

Ei anna viktig oppgåve er å gi skikkelig yrkesrettleiing. Alle elevar har ein solekalr rett til grundig informasjon om kva sjansar som fins. Men særlig viktig er det å gi jen- ter informasjon om «gutelinene» og «guteyrka». Dette kan gjørast t.d. ved å la jenter som har valt utanom mønstret fortelle om røynslene sine i klassane. Skolen si oppgåve må vera å få stadig fleire jenter til å utdanne seg vidare fram mot ein jobb, og at jenter vel utdanning som gir best mulig sjansar til jobb.

Det neste er kampen for at jenter skal fullføre utdanninga; på vidaregåande skole, på høgare studie eller på læreplass. Der det er nødvendig ut frå omsyn til plass, går Raud Ungdom inn for radikal kjønnskvoteing ved inntak.

(Radikal kjønnskvoteing vil seie at det kjønnet som ein ønskjer å få inn, går fram- om dersom personane av det motsette kjønnet har betre kvalifikasjonar).

Kjønnskvoteing vil alltid sete til side interesser, i dette tilfellet for gutar. Men der- som ein virkelig ønskjer å endra skeivhetene i kjønnsfordelinga i ei rekke yrke, meiner Raud Ungdom at kjønnskvoteing er ei byggande for for ulik handsaming.

Til samanlikning har det vore kjønnskvoteing til fordel for menn på lærarskolar, bornevernshøgskolar o.l. i mange år.

ELEVANE SINE DEMOKRATISKE RETTAR

Dei demokratiske rettane er noko folket i Noreg har kjempa seg til. Skoleungdom må få sin del av desse. I dag manglar mange elevar dei mest grunnleggande rettane; som ytringsfridom og organisasjonfridom. derfor vil Raud Ungdom kjempe for at elevane har:

- rett til å dela ut flygeskriv, selje aviser og liknande i skoletida. Ingen sensurering av veggaviser eller skoleavis.
- rett til å halde møte, danne politiske elevlag og drive politisk verksemd.
- organisasjonsfridom, det vil seie at elevane sjølv avgjør koss dei vil organisere seg, til dømes elevråd eller allmøte.

- virkelig medavgjersrett over skolekvardagen og undervisninga.
 - virkelig medavgjersrett over skolen sine føresegner og lover. Mange av spørsmåla om elevane sine rettar blir avgjort nettopp her. Føresegnene er ofte svært umyndiggjørande overfor elevane, og er såleis eit døme på kor viktig der er at elevane må få meir innverknad her.
 - at elevorganisasjonane e demokratisk oppbygde. Meir om dette; sjå eige avsnitt. Raud Ungdom vil kjempe for rett til meldingdfriдом ved kortare fråver for alle i de vidaregåande skolen.
- Raud Ungdom er i mot at fråveret skal først på vitneprover, da dette er ei urettvis og umyndiggjørande ordning.

ELEVORGANISERING

Raud Ungdom meiner at elevorganisering er viktig for at elevane skal kunne reise seg til kamp mot borgarskapet og det eksisterande.

Raud Ungdom gir arbeidet i elevorganisasjonane høg prioritet, og vi kjemper sjølv sagt for at dei politiske linene våre skal vinne i gjennom i desse.

Utgangspunktet for all elevorganisering er at elevane har sams interesser som gruppe. Staten kjem stadig med nye framstøyt og økonomiske nedskjeringar som elevane må ta standpunkt til. Til å forsvare interessene sine treng dei landsomfattande organisasjonar som kan sette det store fleirtalet av elevane i aktivitet. Ein interesseorganisasjon ivaretar elevane sine interesser, må oppfylle ein del krav, mellom anna:

- I så stor grad som råd vera ubunden av staten. Det vil seia at staten ikkje skal fastlegge organisasjonsforma, drive nokon form for sensur og liknande. Samstundes vil vi kjempe for at staten løyver nok midlar til at organisasjonen kan drivast på ein forsvarlig måte.
- Elevane må styre i elevorganisasjonane. Leiinga i organisasjonane må retta blikket ned mot medlemmane, ikkje oppover i regjeringskorridorane.
- Elevorganisasjonane må organisere elevane på tvers av partipolitiske skille linjer. Derfor må dei vera partipolitisk ubunde. Elevar som er partipolitisk organiserte jobbar sjølv sagt også i elevorganisasjonane, og det er bra. Men vi er i mot at dei politiske ungdomsorganisasjonane legg elevorganisasjonane under seg og misbruker dei til å fremme eigen politikk. Elevane sine interesser må alltid vera utgangspunktet.
- Elevorganisasjonane må søke kontakt og solidarisere seg med andre grupper som står i same situasjon som dei sjølv, særlig lærarorganisasjonane.
- elevorganisasjonane må fremme internasjonal solidaritet blandt elevane. Operasjon Dagsverk er ein god start å bygge vidare på.

Rød Ungdom har tidligere utgitt:

Hva vil Rød Ungdom, 1973

Til kamp for et sted å være, 1974

Våg å kjempe, våg å vinne, 1975

Hvorfor sosialisme?, 1979

Kan hende det gjelder å redde vår jord, 1980

Rød Ungdoms handlingsprogram, 1980

Et ledd i en global strategi, 1980

Sosialisme, et debattheft, 1980

Organisasjonshåndbok, med Rød Ungdoms vedtekter, 1981

Kort innføring i marxisme: Filosofi og historiesyn, 1981

Kort innføring i marxisme: Politisk økonomi, 1982

Zimbabwes vei til frigjøring, 1982

En innføring i marxisme, grunnsirkel, 1982

Rød Ungdom om Nigaragua, temaheft, 1983

Sosialisme — utopi eller virkelighet?, 1983

En innføring i marxisme, grunnsirkel, 1983

Rute80

RØD UNGDOMS AVIS

*Ja, jeg ønsker å abonnere
på Rute 80 i ett år for
35 kroner*

Navn:

Adresse:

Postnr:

Poststed:

Fyll ut, og send kupongen til:

***Rute 80, Boks 4702, Sofienberg, Oslo 5,**
så sender vi deg regning.*